

Stratégiák a kockázatokkal kapcsolatos oktatásra vonatkozó tanári szakképzéshez

Ez a tájékoztató füzet a munkavédelemmel vagy kockázatokkal kapcsolatos oktatási szakképzésen részt vett, szakmai gyakorlatukat végző, illetve leendő tanárok bevonásával készült esettanulmányokat feldolgozó jelentés megállapításain alapszik.¹ Ideális esetben célszerű volna minden tanárt munkavédelmi képzésben részesíteni, illetve megtanítani arra, hogy a kockázatokkal kapcsolatos oktatást hogyan építse be a mindennapi munkájába.

Ha kihívást jelent a kockázatokkal kapcsolatos oktatást az iskolai tantervbe megfelelően beépíteni, az esettanulmányokból kiderül, hogy még annál is nehezebb a leendő tanárok oktatási programjaiba „becsempészni” azt. Az esettanulmányok különféle megközelítéseket és módszereket kínálnak megfontolásra és továbbgondolásra. Rámutatnak például arra, hogy a siker záloga a pragmatikus megközelítés, amely figyelembe veszi a leendő tanárokat képző intézmények és képzési programok igényeit és viszonyait. Rávilágítanak továbbá az olyan szakképzés értékére is, amely a biztonságos és egészséges munka- és tanulási környezet biztosítása érdekében támogatja a kockázatokkal kapcsolatos oktatást a munkavédelmi irányítással ötvöző „egész iskola” megközelítést. A megfelelő partneri kapcsolatok és valamennyi érdekelt elkötelezettségének kialakítása mellett a gyakorlatok és tapasztalatok folytatólagos megosztása is elengedhetetlenül fontos.

A példákkal szemléltetett problémák egyike a kockázatokkal kapcsolatos oktatás egyéni kapcsolatokon alapuló alkalmazása volt. Az is gondot okoz, ha a képzés csak egyszeri alkalmakra korlátozódik, és nem rendszeres, szervezett programok részeként kerül rá sor. Fontos, hogy a projektek átfogó, koherens stratégiába épülve fenntarthatóvá váljanak.

Stratégia kidolgozása

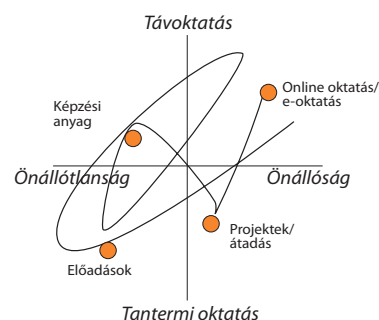
Az esettanulmányok tanúsága szerint az ilyen stratégiák az alábbi elemeket foglalják magukba:

© Susanne Ulk

1 „Tanárok szakképzése a kockázatokkal kapcsolatos oktatás vonatkozásában – példák a munkahelyi biztonság és egészségvédelem tanárképzési programba való beépítésére” (Training teachers to deliver risk education – Examples of mainstreaming OSH into teacher training programmes: http://osha.europa.eu/en/publications/reports/teachers-training-risk-education_TE3111358ENN/view).

- az „egész iskola” megközelítés keretében folyó képzés; ez a megközelítés a tanárokat bevonó és aktív részvételre ösztönző iskolai biztonsági kultúra keretében a kockázatokkal kapcsolatos oktatást ötvözi a kiforrott munkavédelmi irányítás iskolán belüli támogatásával, beleértve azt is, hogy a munkavédelem kérdését a tanárok napi munkavégzésének részévé teszik;
- a leendő tanárok felkészítése arra, hogy a munkavédelemmel kapcsolatos alapvető ismereteket, illetve a kockázatokkal kapcsolatos oktatást hogyan építsék be mindennapi munkájukba;
- munkavédelmi oktatás, amelyben az iskolai munkakezdetkor valamennyi tanár részt vesz;
 - és amely magában foglalja a diákok kockázatokkal kapcsolatos oktatását is;
- az iskolaigazgatóknak biztosított további képzés, amely lehetővé teszi, hogy a munkahelyi egészségvédelem és biztonság irányítását és a kockázatokkal kapcsolatos oktatás iskolai életbe való beépítését érintő speciális ismereteket elsajátítsák;
- a többi tanárnak biztosított – a szakterületüktől függő – további képzés, amely lehetővé teszi, hogy a munkavédelemre, illetve a kockázatokkal kapcsolatos oktatásra vonatkozó speciális ismereteket elsajátíthassák; mely elgondolás mögött az az elv húzódik meg, hogy közülük kerüljenek ki az információátadást segítő és másokat ösztönző „szószólok”;
- a speciális képzésben részt vett tanárok minimális számának meghatározása;
- az iskolák és a munkavédelemmel, illetve a kockázatokkal kapcsolatos oktatás „szószóloinak” hálózatba szervezése, amelynek célja:
 - más alkalmazottak tájékoztatásának elősegítése – mivel ez az iskoláknak gyakran nehézséget okoz,
 - a tapasztalatok megosztása és cseréje,
- az érdekeltek széles körének együttműködése és bevonása, köztük:
 - az oktatási hatóságok, az iskolai tananyag kialakításában részt vevő szervek és a leendő tanárok szakképzését biztosító intézetek;
 - egyéb szervezetek (egészségnevelők, balesetmegelőzési és közlekedésbiztonsági szervek, sportszervezetek), amelyek tevékenysége kapcsolódhat a kockázatokkal kapcsolatos oktatáshoz;
 - a tanárok szakmai szervezetei és szakszervezetei;

- A tantermi és a távoktatás ötvözése
- A hagyományos és a multimédia-alapú tanulási környezet optimalizálása
- Az önálló és az önállótanulást ötvöző tanulás
- Szakmai tapasztalatokon alapuló képességfejlesztés

- a szinergiák és a tanárok legkevesebb nehézségbe ütköző képzési módjainak meghatározása;
- célzott támogatás, valamint információk és eszközök biztosítása az iskoláknak az egészséges és biztonságos munka- és tanulási környezet kialakításához, miáltal a tanárok és a diákok egyaránt érezhetik, hogy az egészséget és biztonságot érintő kérdések központi fontosságúak.

Tanulási célok meghatározása

Bármilyen oktatási stratégia más partnerekkel – például oktatási hatóságokkal vagy tanárképző főiskolákkal – való megvitatásához elengedhetetlen az adott képzésbe épülő tanulási célok pontos megfogalmazása. Az esettanulmányok alapján az általános és középiskolai tanárképzés tanulási céljai az alábbiakra összpontosítanak:

- a kockázatokkal kapcsolatos oktatás mindennapi tanítási munkába való beépítését szolgáló ismeretek és készségek elsajátítása;
- saját munkahelyük biztonságához és egészségvédelméhez, azaz az iskolai biztonsághoz és egészségvédelemhez való alapvető hozzáállás formálása, és az azzal kapcsolatos tudás megszerzése; valamint
- azon ismeretek és készségek elsajátítása, amelyek révén hozzájárulhatnak saját és mások biztonságához és egészségvédelméhez az iskolán belül.

Témába vágó és jól használható oktatási segédanyagok biztosítása

Az EU-OSHA munkavédelem oktatásba való beépítését tárgyaló korábbi jelentései megállapították, hogy témába vágó oktatási segédanyagokat kell kifejleszteni, és azokat az iskolák és tanárképző főiskolák rendelkezésére kell bocsátani, ily módon is támogatva a kockázatokkal kapcsolatos oktatás szakképzésbe való beépítését célzó stratégiát. Ugyanez igaz a tanárképzésre is. Az esettanulmányok azt mutatják, hogy a tanárképzés stratégiájának kialakításakor különféle képzési segédanyagokat és megközelítéseket kell figyelembe venni.

Az oktatási segédanyagok lehetnek:

- kistanároknak szóló tájékoztató füzetek;
- új belépő tanároknak szóló tájékoztató füzetek;
- eszközcsomagok óraadóknak;
- képzési segédanyagok lépcsőzetes oktatásban részt vevő tanároknak;
- képzési segédanyagok tanároknak, akik más tanárokat képeznek a lépcsőzetes oktatással kapcsolatban;
- egyértelmű oktatási anyagok tantermi felhasználásra.

Az oktatási módszerek és megközelítések lehetnek:

- az önálló tanulás alternatívái, különös tekintettel az e-oktatásra és/vagy az interaktív CD-ROM-okra.
- vegyes módszerű tanulás: az online távoktatás és a személyes kapcsolaton alapuló, pl. műhelyfoglalkozás keretében zajló képzés ötvözet;
- aktív tanulási módszerek, ahol a tanárok saját ismereteiket alkalmazzák: ez különösen fontos, mivel ez a diákok által az osztályteremben alkalmazott módszer;
- a szakképzés más területeihez hasonlóan a saját munkahelyi biztonság és egészségvédelem a kistanárok képzésének is része;
- a tanárképzés és a tananyag átadása közötti egyértelmű kapcsolat kialakítása.

Egyéb, képzéssel kapcsolatos kérdések:

- a tanárok képzési szükségleteinek megvitatása a tantermi segédanyagok használatának kísérleti szakaszában;

- az általános oktatás, például az egészségnevelés, közlekedésbiztonsági oktatás, a testnevelés és a kockázatokkal kapcsolatos oktatás lehetőségeinek megvizsgálása;
- annak megvizsgálása, hogy az alapvető ismereteket és készségeket hogyan lehet a minimálisan rendelkezésre álló idő alatt a tanároknak átadni;
- a képzés karrierépítéshez kapcsolása akkreditáció, bizonyítvány kiállítás, a megszerzett munkavédelmi irányítási készségek elismerése stb. révén;
- további támogatás az iskoláknak a kockázatelemzés és munkavédelmi irányítás terén;
- beleértve a projektek, oktatási programok és módszerek kiértékelését is.

- Írország Egészségvédelmi és Munkabiztonsági Hatósága által alkalmazott megközelítés az alábbiakat foglalja magában: e-oktatás (az iskolaigazgatók és tanárok számára általános, technológiákat és tudományokat oktató tanárok részére pedig tantárgyi képzés); online nyári kurzusok tanítók részére; tantermi segédanyagok tanároknak; e-oktatás diákok részére; események és versenyek; az iskolákat érintő munkahelyi biztonság és egészségvédelem irányításával kapcsolatos tanácsadás és támogatás.
- A dániai kezdeményezések az iskolákban a munkavédelem „követéül” választott tanárok hálózatára, illetve az oktatás különböző szintjein tevékenykedő tanároknak szervezett, testreszabott kurzusokra terjednek ki.
- Lengyelországban a tanárok részt vállalnak a munkavédelem témájában meghirdetett országos művészeti verseny megszervezésében, ily módon is bővítve ismereteiket.
- Finnországban arra törekszenek, hogy iskolánként két tanár részesüljön egészségnevelési, és ennek részeként a munkahelyi jóléttel kapcsolatos képzésben.
- A németországi projektek kiterjednek a távoktatók multimédiás képzésére, illetve a sportszervezetekkel való együttműködésre, amelynek célja a magas kockázattal járó sportokat oktató tanárok ismereteinek bővítése.
- Az Amerikai Egyesült Államokban egy háromórás műhelyfoglalkozás segíti a tanárok felkészítését a munkavédelemről szóló kurzus tananyagának átadására.

További információk

A jelentés az EU-OSHA weboldalán a következő címen érhető el angol nyelven:

http://osha.europa.eu/en/publications/reports/teacherstraining-risk-education_TE3111358ENN/view

Ez a tájékoztató 24 nyelven érhető el a következő címen:

<http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>

Az EU-OSHA a munkahelyi biztonság és egészségvédelem oktatásba való beépítésével foglalkozó weboldalai:

<http://osha.europa.eu/en/topics/osheducation>

Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, SPANYOLORSZÁG

Tel.: +34 944 794 360, Fax: +34 944 794 383

E-mail: information@osha.europa.eu

© Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség; A sokszorosítás a forrás feltüntetésével megengedett. Printed in Belgium, 2012-ben.